

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 533/2022-7

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a zo sudcov Libora Duřu a Miroslava Duriřa v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], proti postupu Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 48 T 30/2020 a postupu Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tos 81/2022 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. októbra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaniach všeobecných súdov označených v záhlaví. Sťažovateľ navrhuje zrušiť uznesenie Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) č. k. 48 T 30/2020 z 25. mája 2022 a uznesenie Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1 Tos 81/2022 z 9. augusta 2022 a navrhuje okresnému súdu nariadiť, aby vo veci konal na základe dôkazov a vydal nové rozhodnutie. Tiež navrhuje ústavnému súdu vydať predbežné opatrenie, ktorým sudcovi okresného súdu nariadi nenariaďovať žiadne termíny a neviest' pojednávania.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva nasledujúci stav veci:

3. Sťažovateľ podal na začiatku prvého verejného pojednávania vo svojej trestnej veci žiadosť o odňatie prikázanie veci z dôvodu, že bol odsúdený sudcom okresného súdu JUDr. Danielom Bereřom a na krajskom súde boli členkami senátu sudkyne JUDr. Urbanová a JUDr. Kyseřová, ktorí boli/sú trestne stíhaní. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) žiadosť sťažovateľa zamietol ako nesprávne podanú.

4. Podľa sťažovateľa aj sudca okresného súdu JUDr. Marek Bartko je proti nemu zaujatý, a preto opakovane podával námietky zaujatosti, o ktorých menovaný sudca nepojednával. Podľa názoru sťažovateľa konajúci sudca mal byť vylúčený z rozhodovania vo veci sťažovateľa (§ 31 Trestného poriadku), ktorý proti nemu podal trestné oznámenie, podnet na disciplinárne stíhanie a tiež civilnú žalobu o náhradu škody. Sudca JUDr. Marek Bartko o tejto námietke zaujatosti pojednával, rozhodol o svojom nevyhlúčení, a preto sťažovateľ podal sťažnosť na krajskom súde, ktorý jeho sťažnosť zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ, poukazujúc na rozhodnutia najvyššieho súdu, ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva, uviedol, že v trestnej veci vedenej pod sp. zn. 48 T 30/2020 bola v roku 2021 odsúdená spoluobvinená [REDAKOVANÉ] a následne sudca pokračoval vo vedení súdneho konania proti sťažovateľovi, čo je neprípustné. Zákonný sudca sa odvolával na § 31 ods. 3 Trestného poriadku, ktorý sa však podľa názoru sťažovateľa na uvedenú situáciu nevzťahuje.

6. Sťažovateľ tiež argumentoval, že podával opakovane rozličné námietky zaujatosti, o čom svedčia zápisnice z pojednávanií. V súdnom spise vedenom pod sp. zn. 48 T 30/2020 sa nachádzajú okrem iného aj rozsudky, z ktorých je zrejmé, že sudca mal vo veci pojednávať v senáte, nie ako samosudca, tiež dôkazy, že sudca JUDr. Marek Bartko klamal, v trestnom konaní postupoval neefektívne, keď neinformoval sťažovateľa o zrušení termínu pojednávania včas, čo sťažovateľ považuje za súdnu šikanu.

7. Zákonný sudca vo veci sťažovateľa rozhoduje svojvoľne, nie na základe dôkazov. O jeho zaujatosti svedčí aj skutočnosť, že dve žiadosti (z apríla a júna 2022) sťažovateľa o zrušenie probačného dohľadu boli zamietnuté a následne (po niekoľkých mesiacoch) bez zmeny okolností mu bola žiadosť o zrušenie dohľadu schválená. Obdobne postupoval zákonný sudca vo vzťahu k sťažovateľovi aj pri povoľovaní vycestovania mu do zahraničia. Uvedený postup zákonného sudcu svedčí o jeho zaujatosti proti sťažovateľovi.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Obsahom ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa o porušení práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) v konaní okresného súdu a krajského súdu vo vzťahu k ním vznesenej námietke zaujatosti proti sudcovi okresného súdu, ktorý koná v jeho trestnej veci.

9. Sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť bez právneho zastúpenia advokátom a aj z tohto dôvodu má formálne aj obsahové nedostatky. Chýba v nej viacero všeobecných náležitostí (dátum narodenia sťažovateľa, plnomocenstvo na zastupovanie navrhovateľa advokátom) a väčšina osobitných náležitostí ústavnej sťažnosti (jednoznačné označenie právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým mali byť porušené základné práva a slobody, konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd, nebola pripojená kópia právoplatného rozhodnutia).

10. Sťažovateľ nie je zastúpený právnym zástupcom z radov advokátov, čo je podmienka vyžadovaná § 34 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), a ani nepožiadaval o jeho ustanovenie, a preto by prichádzal do úvahy postup ústavného súdu podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde vyzvaním sťažovateľa na doplnenie odstrániteľných nedostatkov podania, prípadne priamo jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonných náležitostí. V konaní na ústavnom súde však môžu za určitých okolností prevážiť hľadiská procesnej efektívnosti a rýchlosti konania a ústavný súd rozhodne o podanej ústavnej sťažnosti aj bez odstraňovania nedostatkov podania. Je to tak v prípade, keď dospeje k záveru, že ani doplnenie ústavnej sťažnosti by za žiadnych okolností nebolo spôsobilé privodiť sťažovateľovi úspech a výsledok posúdenia jeho sťažnosti by bol totožný.

11. Sťažovateľ vyčíta okresnému súde porušenie Trestného poriadku pri prejednávaní jeho námietky zaujatosti, ktorá bola podľa názoru sťažovateľa dôvodná.

12. V súvislosti s námietkou o porušení práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu je potrebné uviesť, že ústavný súd, ako aj Európsky súd pre ľudské práva považujú označené právo za „výsledkové“, to znamená, že mu musí zodpovedať proces ako celok (obdobne III. ÚS 33/04, IV. 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08, III. ÚS 421/2016, III. ÚS 855/2016).

III.1. K namietanému porušeniu práv postupom okresného súdu v napadnutom konaní:

13. Vo vzťahu k namietanému porušeniu práv sťažovateľa postupom okresného súdu v napadnutom konaní ústavný súd konštatuje, že v zmysle princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy poskytuje ústavný súd v konaní podľa uvedeného článku ochranu základným právam alebo slobodám fyzických osôb a právnických osôb za podmienky, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je teda rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom ochranu základným právam a slobodám poskytuje v zmysle ústavy primárne všeobecné súdnictvo a ústavný súd až subsidiárne.

14. Z okolností tejto veci vyplýva, že sťažovateľ mal možnosť podať proti uzneseniu okresného súdu sťažnosť krajskému súde, v rámci ktorej mohol namietat' aj prípadné pochybenia v postupe okresného súdu v napadnutom konaní. Sťažovateľ takúto sťažnosť aj podal, pričom o nej bolo rozhodnuté zamietavým uznesením krajského súdu.

15. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti smerujúcej proti postupu okresného súdu v napadnutom konaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu práv postupom krajského súdu v napadnutom konaní:

16. Vo vzťahu k tejto časti ústavnej sťažnosti bez bližšieho posúdenia vzťahu medzi sťažovateľom označenými právami a postupom krajského súdu v napadnutom konaní ústavný súd opätovne poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého môže ústavný súd konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať jeho ústavnou sťažnosťou, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom

prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Zmysel a účel uvedeného princípu subsidiarity spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné sudy, ktoré sú v trestnom konaní povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým právnickým osobám alebo fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity ochrany ústavnosti ústavným súdom podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (obdobne pozri sp. zn. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 137/2019, II. ÚS 257/2021).

17. Trestné konanie je od svojho začiatku až do svojho konca procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií na ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdov naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietať pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ak tieto pochybenia neboli odstránené v priebehu samotného trestného konania. Pokiaľ by ústavný súd na túto skutočnosť neprihliadal, poprel by účel a zmysel opravných prostriedkov v trestnom konaní, ktorým je okrem iného aj náprava pochybení vo veci konajúcich orgánov verejnej moci (orgánov činných v trestnom konaní a súdov).

18. Ústavný súd v konkrétnych okolnostiach trestnej veci sťažovateľa poukazuje na skutočnosť, že sťažovateľ bude môcť v jeho veci, ak by sa to ukázalo ako potrebné, využiť možnosť podania opravného prostriedku vo forme odvolania podľa § 306 Trestného poriadku, prípadne aj dovolania podľa § 368 ods. 1 v spojení s § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku.

19. V naznačenej súvislosti ústavný súd pripomína, že § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku je postavený na slovnom spojení „sudca... ktorý mal byť vylúčený...“, pričom takto formulovaná dikcia dôvodu dovolania neumožňuje dovolaciemu súdu odmietnuť dovolanie pre absenciu tohto dôvodu iba odkazom na iné rozhodnutie/a o ne/vylúčení sudcu. Naopak, ústavnou povinnosťou dovolacieho súdu je v záujme reálneho naplnenia práv obvineného podľa čl. 46 ods. 1 spojení s čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru pri takto uplatnenom dôvode dovolania meritórne skúmať, či sudca (vo vzťahu ku ktorému bol tento dovolací dôvod uplatnený) mal alebo nemal byť (teda nie či bol alebo nebol) vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania (I. ÚS 129/2010).

20. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti smerujúcej proti postupu krajského súdu v napadnutom konaní podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde v spojení s § 55 písm. d) a § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú (porov. II. ÚS 17/2022).

21. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť ako celok odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uplatnenými v jeho ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. októbra 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu